

2017'de kritik viraj: ABD vergi reformu

Okan ERTEM, FRM

okan.ertem@akyatirim.com.tr

Global piyasalarda 2017 yılının en önemli gelişmesi ne FED kararları, ne de ülkelerarası ilişkiler olabilir. **ABD Temsilciler Meclisinde görüşülmekte olan "vergi reformu", mevcut tasarı değiştirilmeden kabul edilirse tüm bunlardan daha büyük ve global ölçekte "finansal şok" etkisi yaratabilecek güce sahip görünüyor. Vergi reformunun detayları sadeleştirilip özetlenirse;**

- İthalat vergisi (border tax): ABD'ye ithal edilen ürünlerden %20 vergi alınması planlanıyor. Bu mevcut durumda ABD'de ortalama %5,6 olan gümrük vergisinden farklı bir yapı arz ediyor. Satış vergisi (sales tax) olarak alınacak vergiye göre ABD'de yerleşik olan firmaların yurtdışından yapacakları alımların toplam miktarı üzerinden %20 vergi alınması planlanıyor.
- Kurumlar vergisinde indirim: Kurumlar vergisi %35'ten %20'ye indiriliyor. İthalat vergisi ile elde edilecek ilave gelir, kurumlar vergisindeki (corporate tax) indirim sonucu ortaya çıkan vergi geliri açığını finanse etmede kullanılacak.
- Global ölçekte faaliyet gösteren ABD firmalarının yalnızca ABD operasyonlarında çalıştırdıkları işgücüne ait ücret giderleri vergiden düşülebilecek. ABD dışı faaliyetler dezavantajlı hale gelecek.

Vergi reformunun (tasarının değişmediğini varsayarsak) etkileri büyük olabilir. Bir kaç maddede özetlersek;

- **ABD dışı ticaret açığında belirgin daralma görülebilir. Bu durum ekonomistlerin tahminine göre ticaret-ağırlıklı dolar endeksinin kısa süre içerisinde %15-25 arasında değer kazanmasına neden olabilir.**
- **Dolarda hızlı değer kazancı petrol ve altın fiyatları başta olmak üzere emtia fiyatlarında sert satışlara neden olabilir.**
- Çin, Japonya ve Almanya başta olmak üzere ABD'ye ihracat yapan ülkeler konuyu Dünya Ticaret örgütüne taşır. Ancak vergi "gümrük vergisi" formatı yerine "satış vergisi" olarak tanımlandığı için konu doğrudan dış ticarete rekabeti önleyici faktörler arasına girmeyebilir, yıllarca sürecektir davalara konu olabilir.

- İthalat vergisi ABD şirketleri tarafından fiyatlara hızla yansıtılarak yüksek enflasyona neden olabilir.
- ABD ihracatçı şirketlerinden GE, Boeing, Dow Chemical, Pfizer, Oracle vs. bu düzenlemeden yararlanırken, Home Depot ve Walmart gibi ithalatçılar derin yara alabilir.
- Global ölçekte vergiler artabilir. Benzer vergiler Çin, Almanya ve Japonya başta olmak üzere ABD'nin ticari partnerleri tarafından uygulanarak dünya ticaretine derin etkileri olabilir.
- ABD şirketlerinin bir çoğu global operasyonlarını küçülterek bir kısmını ABD'ye taşıyabilir.

Peki tasarı ne durumda?

Tasarı mevcut durumda ABD temsilciler meclisinde görüşülüyor. **Bu haliyle uygulanması durumunda** dolarda hızlı değer kazancı görülebileceğinden ABD yönetiminin de aklında tasarı ile ilgili soru işaretleri var. Bu nedenle tasarıya henüz belirgin bir destek gelmemiş durumda. **Ay sonuna doğru vergi reformu ile ilgili haberler sıklaşarak finansal piyasalarda yüksek miktarda volatiliteye neden olabilir.**

Bu tür bir vergi daha önce uygulandı mı?

İthalata vergisi (border tax- sınır vergisi de deniliyor) dünyada bir çok ülke tarafından uygulanıyor. Uygulamalar genelede ithal mallar üzerinden alınan Katma Değer Vergisi vasıtasıyla gerçekleştiriliyor. Ancak bu denli hızlı bir vergi artışının gelişmiş ülkelerde tek örneği 1979 yılında İngiltere Başbakanı Thatcher'ın %15'lik KDV artırımını olabilir. O dönemde yapılan vergi artırımını sonrasında Sterlin Dolar karşısında bir ay içerisinde %13 değer kazanmıştı.

Grafik –Thatcher dönemi (1979) KDV tipi ithalat vergisi artırımını ve Sterlin'in 1 ay içerisinde dolar karşısında %13 primi

Kaynak: Bloomberg, Ak Yatırım

